

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในการบริหารประเทศของรัฐบาลจำเป็นต้องมีการใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ซึ่งแหล่งเงินได้ที่นำมาใช้จ่ายส่วนใหญ่ได้มาจากการจัดเก็บภาษีอากรประเภทต่าง ๆ โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีอากรมีอยู่หลายหน่วยงาน เช่น กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร เป็นต้น

กรมสรรพากรเป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจัดเก็บภาษีอากรเพื่อเป็นรายได้ของรัฐ เพราะรายได้ภาษีอากรที่กรมสรรพากรจัดเก็บได้ทั้งหมดเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้รวมทั้งหมดของรัฐบาลแล้ว มีสัดส่วนที่สูงกว่ารายได้จากแหล่งอื่น ๆ โดยกรมสรรพากรมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้คือ

1. การจัดเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร ได้แก่

- ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- ภาษีเงินได้นิติบุคคล
- ภาษีมูลค่าเพิ่ม
- ภาษีธุรกิจเฉพาะ
- อากรแสตมป์

2. การจัดเก็บภาษีอากรที่กำหนดตามกฎหมายอื่น ๆ

- ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม
- อากรร้งนก
- รายได้อื่น ๆ

3. ศึกษา ค้นคว้า เพื่อเสนอความเห็นต่อกระทรวงการคลังในเรื่องการปรับปรุงการจัดเก็บภาษีอากรที่อยู่ในความรับผิดชอบ

4. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของกรมสรรพากรหรือตามที่กระทรวงการคลังมอบหมาย

เนื่องจากหน้าที่หลักของกรมสรรพากรคือการจัดเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร ซึ่งเป็นการจัดเก็บจากประชาชนผู้มีเงินได้จากการประกอบอาชีพเกือบทุกประเภท ดังนั้น ประชาชน

ที่ต้องติดต่อเพื่อชำระภาษีอากรกับกรมสรรพากรจึงมีเป็นจำนวนมากและกระจายอยู่ในแทบทุกพื้นที่

เดิมการชำระภาษีอากรของผู้เสียภาษีสามารถชำระได้ ณ หน่วยงานของกรมสรรพากรเท่านั้น โดยในกรุงเทพมหานครสามารถชำระได้ ณ สำนักงานสรรพากรเขต ซึ่งตั้งอยู่ ณ สำนักงานเขตต่าง ๆ และในจังหวัดอื่น ๆ สามารถชำระได้ ณ สำนักงานสรรพากรอำเภอหรือสำนักงานสรรพากรกิ่งอำเภอ ซึ่งตั้งอยู่ ณ ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ในแต่ละพื้นที่ของเขตและของอำเภอ/กิ่งอำเภอ จะมีสำนักงานสรรพากรเขตหรือสำนักงานสรรพากรอำเภอ/กิ่งอำเภอ เพียงเขตหรืออำเภอ/กิ่งอำเภอละ 1 แห่งเท่านั้น ยกเว้นเขตหรืออำเภอที่มีขนาดใหญ่ เช่น เขตบางรัก เขตปทุมวัน เขตคลองเตย อำเภอเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมืองนครราชสีมา และอำเภอบางละมุง เป็นต้น มีการจัดตั้งสำนักงานสรรพากรอำเภอสาขาอีก 1 แห่ง ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2539 เป็นต้นมา

ต่อมากรมสรรพากรได้ตระหนักถึงหน้าที่ที่จะต้องให้บริการแก่ผู้เสียภาษีให้ได้รับความสะดวกมากที่สุด จึงได้เพิ่มสถานที่รับชำระภาษีและวิธีการชำระภาษีเพื่อให้ผู้เสียภาษีสามารถเลือกที่จะชำระภาษีได้ตามความสะดวก โดยในปัจจุบันผู้เสียภาษีสามารถยื่นแบบแสดงรายการเพื่อชำระภาษีได้ 5 วิธีคือ

1. การชำระภาษีพร้อมการยื่นแบบแสดงรายการ ณ สำนักงานสรรพากรอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในจังหวัดต่าง ๆ หรือสำนักงานสรรพากรเขตในกรุงเทพมหานคร โดยชำระเป็นเงินสดหรือเช็คลงวันที่เดียวกับวันที่ยื่นชำระภาษี
2. การชำระภาษีล่วงหน้าโดยการฝากแบบแสดงรายการภาษีพร้อมเช็คลงวันที่ล่วงหน้า ณ สำนักงานสรรพากรอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในจังหวัดต่าง ๆ หรือสำนักงานสรรพากรเขตในกรุงเทพมหานคร สำหรับผู้เสียภาษีที่ต้องการชำระภาษีในวันสุดท้ายของกำหนดเวลาการยื่นแบบแสดงรายการภาษี แต่ไม่ต้องการเดินทางมา ณ สำนักงานสรรพากร ฯ ในวันดังกล่าว ซึ่งกรณีนี้จะทำได้เฉพาะการยื่นชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและการยื่นชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยการชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาล่วงหน้าสามารถทำได้เฉพาะการยื่นแบบแสดงรายการที่มีการชำระภาษีตั้งแต่ 10,000 บาท เท่านั้น
3. การยื่นแบบแสดงรายการภาษีโดยนำแบบแสดงรายการภาษีมอบให้เจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานสรรพากรอำเภอ เมื่อเจ้าหน้าที่สรรพากรตรวจแบบขั้นต้นเสร็จจะแจ้งให้ผู้เสียภาษีทราบและมาชำระเงินภาษี ช่วยให้ผู้เสียภาษีไม่ต้องเสียเวลารอเพื่อชำระภาษี ซึ่งผู้ที่สามารถเสียภาษีในกรณีนี้ได้ต้องเป็นนายจ้างหรือผู้มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย และรวบรวมแบบแสดงรายการของ

ลูกจ้างในสังกัดของตนมายื่น ณ สำนักงานสรรพากรอำเภอ โดยต้องมีจำนวนแบบแสดงรายการที่นำมายื่นในแต่ละครั้งตั้งแต่ 100 ฉบับขึ้นไป

4. การชำระภาษีอากรทางไปรษณีย์ โดยการส่งแบบแสดงรายการภาษีพร้อมกับเช็คหรือธนาคาณัติหรือตัวแลกเงิน ทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ซึ่งกรณีนี้จะทำได้เฉพาะผู้เสียภาษีที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร และเป็นการชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยเป็นการยื่นแบบแสดงรายการภายในกำหนดเวลาและชำระภาษีทั้งจำนวน เท่านั้น

5. การชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์ โดยการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีอากรด้วยเงินสด หรือโดยการให้ธนาคารตัดโอนบัญชีเงินฝากที่ผู้เสียภาษีได้เปิดไว้กับสาขาธนาคารนั้น หรือชำระโดยเช็ค ณ ธนาคารพาณิชย์ จำนวน 15 ธนาคาร ทั้งสำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขาทั่วประเทศ โดยอาจชำระภาษีอากรทั้งจำนวนหรือผ่อนชำระ (หากเข้าหลักเกณฑ์การผ่อนชำระของกรมสรรพากร) ซึ่งการชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์นี้สามารถทำได้เฉพาะการชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยเป็นการยื่นแบบแสดงรายการภายในกำหนดเวลา และยื่นโดยใช้แบบแสดงรายการภาษีซึ่งติดแถบชื่อ ที่อยู่ เลขประจำตัวผู้เสียภาษี ซึ่งกรมสรรพากรเป็นผู้จัดพิมพ์เท่านั้น

การชำระภาษีตามกรณีต่าง ๆ ข้างต้น เป็นกรณีที่สามารถชำระภาษีอากร ณ หน่วยงานอื่นได้ คือการชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์และการชำระภาษีอากร ณ ที่ทำการไปรษณีย์ เมื่อเปรียบเทียบการชำระภาษีอากรทั้งสองกรณี การชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์น่าจะสามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษีได้มากกว่าการชำระภาษีอากร ณ ที่ทำการไปรษณีย์ เพราะจำนวนที่ตั้งของธนาคารต่าง ๆ มีมากกว่าจำนวนที่ทำการไปรษณีย์ นอกจากนี้ ระเบียบการชำระภาษีอากร ณ ที่ทำการไปรษณีย์ ยังกำหนดให้ผู้เสียภาษีสามารถชำระภาษีได้เฉพาะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพียงประเภทเดียว และผู้เสียภาษีต้องเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร เท่านั้น

ระเบียบการชำระภาษีอากรผ่านระบบธนาคารถูกกำหนดขึ้นเมื่อ วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ.2528 ในครั้งแรกกำหนดให้ผู้เสียภาษีที่จะชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์ได้เฉพาะผู้เสียภาษีที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น โดยสามารถชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีการค้า ได้ ณ สำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขาของธนาคารพาณิชย์ 15 ธนาคาร ซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ในปัจจุบันคงเหลือภาษีอากรที่สามารถชำระผ่านธนาคารพาณิชย์ได้คือภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล เนื่องจากภาษี

การค้าได้ถูกยกเลิกและเปลี่ยนเป็นการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา แต่ภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ได้ถูกระบุให้เป็นภาษีอากรที่สามารถชำระผ่านธนาคารพาณิชย์ได้

ต่อมาวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2529 ได้กำหนดระเบียบให้ผู้เสียภาษีในจังหวัดที่ตั้งอยู่ในเขตปริมาณพลและจังหวัดอื่น ๆ ซึ่งเป็นจังหวัดใหญ่ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ พระนครศรีอยุธยา ชลบุรีและนครสวรรค์ รวมทั้งสิ้น 22 จังหวัด สามารถชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์ได้ และได้กำหนดให้สามารถชำระภาษีอากรผ่านธนาคารได้ทุกจังหวัดในวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532

การชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์นับว่าเป็นวิธีการชำระภาษีอากรที่จะสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียภาษีได้มากขึ้น ทำให้ผู้เสียภาษีมีสถานที่ที่จะเลือกชำระภาษีได้ตามความสะดวกและความเหมาะสมในแต่ละโอกาส เพราะธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ทั้ง 15 ธนาคาร มีสำนักงานสาขาสตั้งอยู่ในหลายพื้นที่และมีจำนวนมากกว่าสำนักงานสรรพากรเขตหรือสำนักงานสรรพากรอำเภอ/กิ่งอำเภอ ซึ่งส่วนใหญ่ในแต่ละเขตหรือแต่ละอำเภอ/กิ่งอำเภอมีเพียงหนึ่งแห่งเท่านั้น อันอาจทำให้ผู้ที่มิถุมิลำเนาหรือสถานประกอบการห่างไกลจากสำนักงานสรรพากรเขตหรือสำนักงานสรรพากรอำเภอ/กิ่งอำเภอ ต้องสูญเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปชำระภาษีอากรเป็นอันมาก

ระเบียบการชำระภาษีอากรผ่านระบบธนาคารจึงเป็นมาตรการที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เสียภาษีเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ยังส่งผลดีต่อหน่วยงานของกรมสรรพากรเองด้วย กล่าวคือ หากผู้เสียภาษีมีการชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์ ย่อมทำให้งานรับชำระภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรเขตหรือสำนักงานสรรพากรอำเภอ/กิ่งอำเภอลดน้อยลง ทำให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพากรเขตหรือสำนักงานสรรพากรอำเภอ/กิ่งอำเภอมีเวลาที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในด้านอื่นได้มากขึ้น อันจะส่งผลต่อการบริหารจัดการเก็บภาษีอากรโดยรวมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ทำให้ประเทศชาติมีรายรับที่จะนำมาใช้ในการบริหารประเทศมากขึ้นด้วย

ทั้งนี้ การที่ระเบียบการชำระภาษีอากรผ่านระบบธนาคารจะสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เสียภาษีและกรมสรรพากรมากเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติตามระเบียบโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่หน่วยงานของกรมสรรพากร และธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ว่าสามารถปฏิบัติตามระเบียบให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่

จากสถิติจำนวนแบบแสดงรายการรวมทั้งประเทศ สำหรับแบบแสดงรายการที่ผู้เสียภาษีสามารถยื่นชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์ได้ คือแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีการค้า ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2534 ซึ่งเป็นปีงบประมาณแรกที่ตลอดปีงบประมาณมีการชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์ได้ทั่วประเทศ ถึงปีงบประมาณ

ประมาณ 2539 มีจำนวนแบบแสดงรายการภาษี ที่ยื่นชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์ตาม ตาราง 1.1 ดังนี้

ตาราง 1.1 จำนวนแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา, ภาษีเงินได้นิติบุคคลและ ภาษีการค้า รวมทั้งประเทศ เปรียบเทียบกับจำนวนแบบแสดงรายการฯ ที่มี การชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์ ปีงบประมาณ 2534 ถึง 2539

ปีงบประมาณ	จำนวนแบบแสดงรายการทั้งหมด	จำนวนแบบแสดงรายการ ที่ยื่นชำระผ่านธนาคาร	ร้อยละของ จำนวนแบบฯ ที่ยื่นผ่านธนาคาร
2534	8,887,294	188,884	2.13
2535	6,538,351	132,574	2.03
2536	4,854,177	112,009	2.31
2537	5,402,373	113,169	2.09
2538	5,905,591	113,062	1.91
2539	9,943,000	102,742	1.03

ที่มา : สำนักแผนภาษีและสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมสรรพากร

จากสถิติจำนวนแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา, ภาษีเงินได้นิติบุคคลและ ภาษีการค้า ที่มีการยื่นชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับจำนวนแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา, ภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีการค้าทั้งหมด จะเห็นได้ว่าสัดส่วนของจำนวนแบบแสดงรายการที่ยื่นชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์เป็นสัดส่วนที่ต่ำมาก กล่าวคืออัตราการยื่นชำระภาษีอากรตามแบบแสดงรายการผ่านธนาคารพาณิชย์สูงสุดคือ ปีงบประมาณ 2536 คิดเป็นร้อยละ 2.31 ของการยื่นแบบแสดงรายการทั้งหมดเท่านั้น สำหรับปีงบประมาณ 2539 มีอัตราการยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์ คิดเป็นร้อยละ 1.03 ของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีทั้งหมด

ข้อมูลตามตาราง 1.1 เป็นการแสดงให้เห็นภาพรวมทั้งประเทศของการยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์ แต่ถ้าจะพิจารณาเฉพาะเป็นรายจังหวัด เช่น จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นจังหวัดใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศไทยแล้วพบว่า จำนวนแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลที่มีการยื่นชำระภาษีอากร

ผ่านธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2540 เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลที่มีการยื่นทั้งหมด ปรากฏสัดส่วนของจำนวนแบบแสดงรายการที่ยื่นชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์ตามตาราง 1.2 ดังนี้

ตาราง 1.2 จำนวนแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคล ของจังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2540

	จำนวนแบบแสดงรายการทั้งหมด	จำนวนแบบแสดงรายการที่ยื่นชำระผ่านธนาคาร	ร้อยละของจำนวนแบบฯ ที่ยื่นผ่านธนาคาร
อำเภอเมือง	132,312	206	0.16
อำเภออื่น ๆ	101,826	0	0
รวมทั้งจังหวัด	234,138	206	0.09

ที่มา : ฝ่ายวางแผนและประเมินผล สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ และ

ฝ่ายจัดเก็บภาษีอากร ส่วนการวางแผนและประเมินผล สำนักงานสรรพากรภาค 8

จากสถิติตามตาราง 1.2 จะเห็นได้ว่าสัดส่วนของจำนวนแบบแสดงรายการที่ยื่นชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์เป็นสัดส่วนที่ต่ำมาก คือมีการยื่นชำระภาษีอากรตามแบบแสดงรายการผ่านธนาคารพาณิชย์เพียงร้อยละ 0.09 ของการยื่นแบบแสดงรายการทั้งหมดเท่านั้น โดยการยื่นแบบแสดงรายการภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์มีเฉพาะในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่เท่านั้น เมื่อพิจารณาสัดส่วนการยื่นแบบแสดงรายการภาษีผ่านธนาคารพาณิชย์โดยจำแนกตามประเภทแบบแสดงรายการภาษี ปรากฏสัดส่วนของจำนวนแบบแสดงรายการที่ยื่นชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์ ตามตาราง 1.3 ดังนี้

ตาราง 1.3 สัดส่วนการยื่นแบบแสดงรายการภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์ของอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2540 แยกตามประเภทแบบแสดงรายการภาษี

ประเภท แบบแสดงรายการภาษี	จำนวนแบบ แสดงรายการทั้ง หมด	จำนวนแบบ แสดงรายการที่ ยื่นชำระผ่าน ธนาคาร	ร้อยละของ จำนวนแบบ ฯ ที่ยื่นผ่าน ธนาคาร
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา			
ก.แบบฯ ผู้มีรายได้ประเภทเงินเดือน	44,939	0	0
ข.แบบฯ ผู้มีรายได้ประเภทอื่น	20,996	0	0
ค.แบบฯ นำส่งภาษีหัก ณ ที่จ่าย	44,430	138	0.31
รวมแบบฯ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	110,365	138	0.13
ภาษีเงินได้นิติบุคคล			
ก.แบบฯ ยื่นรายได้ประจำปี	8,334	0	0
ข.แบบฯ นำส่งภาษีหัก ณ ที่จ่าย	13,613	68	0.50
รวมแบบฯ ภาษีเงินได้นิติบุคคล	21,947	68	0.31
รวมแบบฯ ภาษีเงินได้	132,312	206	0.16

ที่มา : ฝ่ายวางแผนและประเมินผล สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่

จากสถิติตามตาราง 1.3 การยื่นแบบแสดงรายการภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์มีเฉพาะการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อนำส่งภาษีหัก ณ ที่จ่าย ซึ่งต้องมีการยื่นเป็นประจำทุกเดือนเท่านั้น สำหรับการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อแสดงรายได้ประจำปี ซึ่งต้องยื่นปีละ 2 ครั้ง หรือ 1 ครั้ง กรณีผู้มีเงินได้เงินเดือน ไม่มีการยื่นแบบแสดงรายการภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์เลย อาจเป็นไปได้ว่าประเภทแบบแสดงรายการภาษีที่ยื่นเป็นประจำหนึ่งที่ทำให้ผู้เสียภาษีเลือกที่จะชำระภาษีอากร ณ สำนักงานสรรพากรอำเภอ หรือชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์

เนื่องจากระเบียบการชำระภาษีอากรผ่านระบบธนาคารเป็นมาตรการที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เสียภาษีและต่อกรมสรรพากรเป็นอันมาก หากได้มีการปฏิบัติตามระเบียบให้บังเกิดผล แต่จากสถิติการยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีอากรดังกล่าวข้างต้น ปรากฏว่าผู้เสียภาษีมีการยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์ต่ำมาก ซึ่งถือว่ระเบียบการชำระ

ภาษีอากรผ่านระบบธนาคารยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ไม่ว่าในส่วนของ การนำไปปฏิบัติ โดยรวมทั้งประเทศหรือในเขตจังหวัดเชียงใหม่ อาจเป็นไปได้ว่าการที่การปฏิบัติตามระเบียบไม่ประสบความสำเร็จมีสาเหตุจากการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับระเบียบแก่ผู้เสียภาษียังไม่ทั่วถึง เงื่อนไขการชำระภาษีอากรตามระเบียบไม่เหมาะสม หน่วยงานผู้รับผิดชอบตามระเบียบไม่ได้ ดำเนินการตามระเบียบอย่างเต็มที่ หรือมีปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการตัดสินใจที่จะชำระภาษีอากรผ่าน ธนาคารพาณิชย์ของผู้เสียภาษี เช่น ประเภทแบบแสดงรายการภาษี ดังกล่าวข้างต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์ สภาพการปฏิบัติตามระเบียบการชำระภาษีอากรผ่านระบบธนาคารของเจ้าหน้าที่ ธนาคารและเจ้าหน้าที่สรรพากร ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติตามระเบียบ ฯ โดย จะทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการชำระภาษีอากร ณ สำนักงานสรรพากรอำเภอควนคู๋ไปด้วย เพื่อทราบถึงข้อเท็จจริงอันจะนำไปสู่การปรับปรุงระเบียบการชำระภาษีอากรผ่านระบบธนาคาร หรือการปรับปรุงการรับชำระภาษีอากรของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร เพื่อให้มาตรการการชำระภาษี อากรผ่านระบบธนาคารสามารถปฏิบัติได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบายเศรษฐกิจของรัฐ บาล และผู้เสียภาษีได้รับความสะดวกและความพึงพอใจในการชำระภาษีอากรรวมทั้งเพื่อเป็น ประโยชน์ต่อการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากรต่อไป โดยการศึกษาในครั้งนี้จะ จำกัดขอบเขตพื้นที่การศึกษาเฉพาะในเขตรับผิดชอบของสรรพากรอำเภอเมืองเชียงใหม่เท่านั้น สาเหตุที่เลือกพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่การศึกษาเพราะว่าจังหวัดเชียงใหม่เป็น จังหวัดที่มีประชากรที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการเพื่อชำระภาษีอากรเป็นจำนวนมาก และอำเภอ เมืองเชียงใหม่เป็นเพียงอำเภอเดียวที่มีการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีอากรผ่าน ธนาคารพาณิชย์

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เสียภาษี ที่มีผลต่อการเลือกชำระภาษีอากร ผ่านธนาคารพาณิชย์และสำนักงานสรรพากรอำเภอ ของผู้เสียภาษีในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่
2. เพื่อจำแนกปัจจัยเกี่ยวกับการให้บริการในการชำระภาษี ที่มีผลต่อการเลือกชำระภาษี อากรผ่านธนาคารพาณิชย์และสำนักงานสรรพากรอำเภอ ของผู้เสียภาษีในเขตอำเภอเมือง เชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาถึงระดับความรู้ของผู้เสียภาษีเกี่ยวกับการชำระภาษีผ่านธนาคารพาณิชย์

4. เพื่ออธิบายทัศนคติต่อการชำระภาษีอากร ณ สำนักงานสรรพากรอำเภอ ของผู้เสียภาษีในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่

5. เพื่อระบุถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามระเบียบการชำระภาษีอากรผ่านระบบธนาคาร และการรับชำระภาษี ณ สำนักงานสรรพากรอำเภอ ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่

6. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขระเบียบการชำระภาษีอากรผ่านระบบธนาคาร และการรับชำระภาษี ณ สำนักงานสรรพากรอำเภอ

1.3 ประโยชน์ของการศึกษา

1) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์และสำนักงานสรรพากรอำเภอเมืองเชียงใหม่ และปัญหา,อุปสรรคในการปฏิบัติตามระเบียบการชำระภาษีอากร จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขระเบียบการชำระภาษีอากร ให้สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้จริงตามวัตถุประสงค์

2) ผลการศึกษาจะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรอำเภอให้มีประสิทธิภาพ และให้ผู้เสียภาษีได้รับการบริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่สรรพากรและมีความสนใจในการเสียภาษีมากขึ้น

1.4 สมมติฐานของการศึกษา

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เสียภาษี ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทแบบแสดงรายการที่ผู้เสียภาษีมีหน้าที่ต้องยื่น อาชีพ ความสะดวกในการเดินทาง ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกสถานที่ชำระภาษีของผู้เสียภาษีในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่

2. ปัจจัยเกี่ยวกับการให้บริการในการชำระภาษี ได้แก่ ปัจจัยความรู้ของผู้เสียภาษีในการคำนวณภาษีเพื่อยื่นแบบแสดงรายการภาษี ปัจจัยความรู้สิทธิของผู้เสียภาษีต่อการบริการที่ได้รับจากการชำระภาษี ณ สำนักงานสรรพากรอำเภอ และปัจจัยความรู้ของผู้เสียภาษีเกี่ยวกับการชำระภาษีผ่านธนาคารพาณิชย์ มีความสัมพันธ์กับการเลือกสถานที่ชำระภาษีของผู้เสียภาษีในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่

3. ทัศนคติของผู้เสียภาษีต่อการชำระภาษีอากรผ่านสำนักงานสรรพากรอำเภอ มีความสัมพันธ์กับการเลือกสถานที่ชำระภาษีของผู้เสียภาษีในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่

4. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เสียภาษี ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทแบบแสดงรายการที่ผู้เสียภาษีมียหน้าที่ต้องยื่น อาชีพ ความสะดวกในการเดินทาง มีความสัมพันธ์กับปัจจัยเกี่ยวกับการให้บริการในการชำระภาษี

5. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เสียภาษี ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทแบบแสดงรายการที่ผู้เสียภาษีมียหน้าที่ต้องยื่น อาชีพ ความสะดวกในการเดินทาง มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของผู้เสียภาษีต่อการชำระภาษีอากรผ่านสำนักงานสรรพากรอำเภอ

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากอำเภอเมืองเชียงใหม่มีจำนวนผู้มีหน้าที่ยื่นชำระภาษีอากรตามแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อพิจารณาสถิติการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์ในเขตจังหวัดเชียงใหม่พบว่า มีเฉพาะอำเภอเมืองเชียงใหม่เท่านั้นที่ผู้เสียภาษีมีการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์ สำหรับอำเภออื่นๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ไม่มีการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์แต่อย่างใด ซึ่งหากศึกษาการปฏิบัติตามระเบียบฯ ในเขตอำเภออื่น ๆ อาจทำให้ไม่ได้ข้อมูลที่ไว้วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์
2. ศึกษาเฉพาะผู้เสียภาษีซึ่งมีการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือภาษีเงินได้นิติบุคคล ในปีงบประมาณ 2540 คือระหว่างเดือนตุลาคม 2539 ถึงเดือนกันยายน 2540

3. เนื่องจากสำรวจพบว่าประชากรผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีผ่านธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดคือธนาคารพาณิชย์ผู้มีหน้าที่รับชำระภาษีเอง ไม่มีผู้เสียภาษีอื่นๆ ยื่นแบบแสดงรายการภาษีผ่านธนาคารพาณิชย์ จึงไม่สามารถศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับการให้บริการในการชำระภาษี ณ ธนาคารพาณิชย์ได้ ดังนั้น จึงจะศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้เสียภาษีไม่ยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีผ่านธนาคารพาณิชย์

1.6 นิยามศัพท์ทั่วไป

ภาษีอากร หมายถึง ภาษีตามประมวลรัษฎากรที่สามารถชำระผ่านระบบธนาคารได้ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีการค้า

การชำระภาษีอากร หมายถึง การชำระภาษีโดยผู้มีหน้าที่เสียภาษีเป็นผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเพื่อดำเนินการชำระภาษีตามปกติ ไม่ใช่การถูกประเมินภาษีอากรโดยเจ้าพนักงานประเมิน

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคล ผู้ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี และกองมรดกที่ยังมิได้แบ่ง

ภาษีเงินได้นิติบุคคล หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยหรือที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ และหมายความรวมถึงกิจการร่วมค้า มูลนิธิหรือสมาคม (เฉพาะรายได้ที่มีลักษณะการประกอบการหารายได้)

ปีภาษี หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง วันที่ 31 ธันวาคม ของแต่ละปี

แบบแสดงรายการภาษี หมายถึง แบบที่ใช้ยื่นรายการต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการชำระภาษี ซึ่งประเภทของแบบแสดงรายการภาษีจะแตกต่างกันแล้วแต่ประเภทภาษี สถานภาพของผู้เสียภาษี ประเภทของฐานภาษี หรือระยะเวลาการยื่นภาษี เป็นต้น

ระเบียบการชำระภาษีอากรผ่านระบบธนาคาร คือ มาตรการที่กระทรวงการคลังกำหนดขึ้น เพื่อสนับสนุนนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล ซึ่งระบุให้สามารถจัดเก็บภาษีอากรได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยปรับปรุงระบบภาษีอากร ตลอดจนการจัดเก็บให้สะดวก รัดกุม แน่นนอน และเป็นธรรม

การชำระภาษีอากรผ่านธนาคารพาณิชย์หรือการชำระภาษีอากรผ่านระบบธนาคาร หมายถึง การยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีอากร ณ ที่ทำการธนาคารที่เป็นคู่สัญญากับกรมสรรพากร และได้รับการประกาศให้เป็นสถานที่รับแบบแสดงรายการและสถานที่รับชำระภาษี โดยเป็นการชำระภาษีอากรกับเจ้าหน้าที่ธนาคารซึ่งได้รับแต่งตั้งจากกรมสรรพากรให้เป็นเจ้าหน้าที่รับแบบแสดงรายการและรับชำระภาษีอากร

สำนักงานสรรพากรอำเภอ หมายถึง สำนักงานสรรพากรอำเภอเมืองเชียงใหม่ หรือสำนักงานสรรพากรอำเภอเมืองเชียงใหม่ (สาขา)